

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 592/2021-37

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a zo sudcov Ladislava Duditša (sudca spravodajca) a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDACTED]

[REDACTED],
zastúpených Advokátskou kanceláriou JUDr. Milan Chovanec s. r. o., Vojtecha Tvrdeho 17, Žilina, IČO 36 436 640, konajúcou prostredníctvom advokáta JUDr. Milana Chovanca, proti uzneseniu Krajského súdu v Žiline č. k. 9 Co 133/2020-216 z 26. novembra 2020 v časti výroku o náhrade trov konania takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 5. marca 2021 domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) č. k. 9 Co 133/2020-216 z 26. novembra 2020 v časti výroku o náhrade trov konania (ďalej len „napadnuté uznesenie“). Sťažovatelia navrhujú napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť súdu na ďalšie konanie, zároveň žiadajú priznať finančné zadostučinenie vo výške 1 000 eur pre každého z nich.

2. Z ústavnej sťažnosti a napadnutého uznesenia vyplýva nasledujúci stav veci:

V spore vedenom na Okresnom súde Žilina (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 18 C 13/2008 sa sťažovatelia ako žalobcovia domáhali nároku na náhradu škody proti žalovaným (ďalej aj „dlžníci“). Pred právoplatným skončením veci sťažovatelia v obave, že uspokojenie ich pohľadávky

bude ohrozené, podali žalobu o neúčinnosť právneho úkonu – dohody o zrušení a vyporiadaní podielového spoluvlastníctva, ktorú uzavrel jeden z dlžníkov s blízkou osobou. Spor sa viedol na okresnom súde pod sp. zn. 7 C 90/2019. V tomto spore krajský súd uznesením č. k. 9 Co 6/2020-84 z 23. januára 2020 nariadil zabezpečovacie opatrenie, ktorým zriadil v prospech sťažovateľov záložné právo na predmet sporu o neúčinnosť právneho úkonu.

3. Žalovaní zo sporu o náhradu škody vrátane žalovaného, ktorý bol účastníkom odporovaného právneho úkonu, splnili dobrovoľne svoju povinnosť a náhradu škody spoločne s trovami konania sťažovateľom zaplatili 29. mája 2020. Dobrovoľná úhrada nároku na náhradu škody viedla sťažovateľov k späťvzatiu žaloby o určenie neúčinnosti právneho úkonu. Okresný súd uznesením č. k. 7 C 90/2019-174 z 23. júna 2020 zastavil konanie, žalovanému priznal nárok na náhradu trov konania a zrušil zabezpečovacie opatrenie nariadené krajským súdom. Okresný súd uviedol, že žalobcovia zavinieli zastavenie konania, dôvod späťvzatia žaloby priamo nesúvisel s podanou žalobou, pričom zánik ich pohľadávky umožňoval aj ďalej domáhať sa neúčinnosti právneho úkonu v zmysle žaloby.

4. Proti uzneseniu okresného súdu podali sťažovatelia odvolanie, ktorým napadli výrok o nároku na náhradu trov konania. Boli toho názoru, že záver súdu o ich zodpovednosti za zastavenie konania nie je správny. Odporovacia žaloba bola podľa ich názoru podaná dôvodne a až pod tlakom jej podania došlo k úhrade náhrady škody. Dôvodnosť podanej žaloby vyplývala podľa ich názoru aj zo skutočnosti, že krajský súd zriadil sudcovské záložné právo na dotknuté nehnuteľnosti. Žiadali, aby im odvolací súd priznal nárok na náhradu trov prvostupňového, ako aj odvolacieho konania.

5. Napadnutým uznesením krajského súdu bolo uznesenie okresného súdu v časti výroku o náhrade trov konania potvrdené a zároveň bol žalovanému priznaný nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

6. Krajský súd rozhodnutie odôvodnil tým, že žalobcovia po podaní žaloby túto vzali späť a súd skúmal procesnú zodpovednosť procesných strán na zastavení konania. Odvolací súd sa stotožnil so záverom okresného súdu, že zastavenie konania procesne zapríčinili žalobcovia, a nie žalovaný. Odvolací súd vyhodnocoval aj existenciu dôvodov hodných osobitného zreteľa, ktoré by postupom podľa § 257 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „CSP“) viedli k nepriznaniu náhrady trov konania žiadnej zo strán. Z tohto pohľadu nevidel na strane sťažovateľov dôvod, pre ktorý by nemali byť zaviazaní k náhrade trov konania, resp. dôvod, prečo by náhrada trov konania nemala byť priznaná žalovanému.

II.

Argumentácia sťažovateľov

7. Proti napadnutému uzneseniu krajského súdu o uložení náhrady trov konania podali sťažovatelia túto ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentujú:

a) Sťažovatelia poukazujú na konanie dlžníkov, ktorí im v minulosti podkopali plot, bránili im v jeho oprave, čo vyústilo do viacerých súdnych sporov. Náhrada škody, ktorá im bola priznaná, spočívala v náhrade nákladov na výstavbu nového oplotenia. Z dôvodu tejto negatívnej skúsenosti, ako aj dlhotrvajúcich súdnych konaní, v ktorých dlžníci využívali dostupné prostriedky na

vytváranie obštrukcií, mali sťažovatelia obavu, či dôjde k vymoženiu ich nároku. Právny úkon, ktorému sťažovatelia odporovali, teda dohoda o zrušení a vyporiadaní podielového spoluvlastníctva bola uzatvorená 25. januára 2017 a vklad vlastníckeho práva bol povolený 24. februára 2017. Žaloba o neúčinnosť tohto právneho úkonu bola podaná v priebehu roka 2019, následne po dobrovoľnej úhrade náhrady škody sťažovatelia zobrali svoju žalobu späť. K dobrovoľnej úhrade viedlo dlžníkov prebiehajúce konanie o určenie neúčinnosti právneho úkonu, ako aj zriadenie sudcovského záložného práva.

b) Okresný súd mal na podklade už popísaných okolností, ktoré viedli k podaniu žaloby a jej následnému späťvzatiu, rozhodnúť v prospech sťažovateľov tak, že im mal priznať nárok na náhradu trov konania, resp. mal rozhodnúť, že žiadna zo strán nemá nárok na náhradu trov konania.

b) Okresný súd neposúdil vec komplexne, neprihliadol aj na okolnosti pred začatím konania, pričom sťažovatelia legitímne očakávali priznanie nároku na náhradu trov konania, resp. ako krajné riešenie pripúšťali nepriznanie náhrady trov žiadnej zo strán konania.

c) Sťažovatelia sa odvolávajú na judikatúru ústavného súdu (II. ÚS 113/2019 a II. ÚS 569/2017), z ktorej vyvodzujú, že v dôsledku zastavenia konania možno uložiť povinnosť nahradiť trovy konania žalovanému, ak žaloba bola podaná dôvodne a k späťvzatiu došlo pre správanie žalovaného.

d) Krajský súd sa neriadil príslušnou judikatúrou ústavného súdu bez ďalšieho zdôvodnenia a nevysporiadal sa riadne s tvrdenými dôvodmi osobitného zreteľa, preto je zrejмый zásah do základného práva sťažovateľov na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie.

e) Sťažovatelia sa domáhajú aj priznania primeraného finančného zadosťučinenia, ktoré má kompenzovať ich právnu neistotu vyvolanú priet'ahmi v konaní, porušenie zásady legitímnych očakávaní, vzniknutú ujmu a flagrantné porušenie ich základných práv.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

8. Podstatou ústavnej sťažnosti je sťažovateľmi tvrdené porušenie ich základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie napadnutým uznesením krajského súdu, ktorým im bola uložená povinnosť úhrady trov konania v prospech žalovaného.

9. Obsahom ústavnej sťažnosti sú aj tvrdenia o neprimeranej dĺžke konania, avšak v petite ústavnej sťažnosti sa sťažovatelia nedomáhajú vyslovenia porušenia ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, resp. práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote, napadnutým je uznesenie všeobecného súdu, ktorým bolo konanie ukončené, preto ústavný súd ustálil predmet ústavnej sťažnosti v zmysle bodu 1 tohto rozhodnutia.

10. Ústavný súd v prvom rade skúmal, či sťažovatelia vyčerpali všetky dostupné prostriedky nápravy, ktoré im právny poriadok umožňuje využiť, najmä so zreteľom na uznesenie ústavného súdu č. k. I. ÚS 275/2018 z 15. augusta 2018 (rozhodnutie č. 74/2018 publikované v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky 2018, s. 1270), v ktorom sa problematikou prípustnosti opravných prostriedkov podľa Civilného sporového poriadku zaoberal,

dospejúc okrem iného k záveru, že podľa § 357 písm. m) CSP jedným z uznesení, proti ktorým je prípustné odvolanie a ktoré sú tak v danej nimi riešenej otázke s konečnou platnosťou preskúmateľné v rámci odvolacieho konania, je aj uznesenie, ktorým prvostupňový súd rozhodol o nároku na náhradu trov konania s konečnou platnosťou, takže rozhodnutie odvolacieho súdu o tomto odvolaní je v otázke nároku na náhradu trov konania rozhodnutím konečným (ktorým sa konanie v tejto otázke nároku končí, pozn.), a teda ho možno podľa § 420 CSP považovať za rozhodnutie preskúmateľné v dovolacom konaní z dôvodov zmätočnosti ako rozhodnutie, ktorým sa konanie končí.

11. V tejto súvislosti sťažovatelia namietajú, že krajský súd sa nedostatočne vysporiadal s ich námietkami týkajúcimi sa existencie dôvodov hodných osobitného zreteľa aj s príslušnou relevantnou judikatúrou ústavného súdu.

12. Ústavný súd na základe informácií poskytnutých Najvyšším súdom Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) zistil, že sťažovatelia podali po podaní ústavnej sťažnosti dovolanie smerujúce proti napadnutému uzneseniu krajského súdu, pričom dôvod prípustnosti dovolania bol sťažovateľmi formulovaný v zmysle § 420 písm. f) CSP tak, že odvolací súd *„nevyhodnotil skutočný dôvod podania žaloby a skutočnosť, že žalobcovia museli zobrať žalobu späť, lebo po začatí konania dôvod žaloby odpadol. Navyše súdu druhej inštancie toto svoje rozhodnutie nedostatočne odôvodnil a v rozhodnutí sa nevysporiadal so všetkými podstatnými odvolacími dôvodmi.“*

13. Podanie dovolania sťažovateľmi proti napadnutému uzneseniu krajského súdu, pri ktorom zákon explicitne nevylučuje dovolací prieskum, bráni ústavnému súdu v preskúmaní uznesenia krajského súdu v zmysle princípu subsidiarity. Súbežné podanie dovolania a ústavnej sťažnosti na ústavnom súde navodzuje situáciu, keď uvedený princíp subsidiarity síce vylučuje právomoc ústavného súdu, ale iba v čase do rozhodnutia najvyššieho súdu o dovolaní. Tejto situácii zodpovedá aplikácia § 132 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), podľa ktorého ak o ochrane základných práv a slobôd sťažovateľa vo veci, ktorej sa sťažnosť týka, je oprávnený rozhodovať iný súd, ústavný súd uznesením ústavnú sťažnosť odmietne pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

14. Do výlučnej právomoci najvyššieho súdu patrí posúdenie, či napadnutým uznesením krajského súdu bol naplnený dôvod prípustnosti (a tým zároveň dôvodnosti) dovolania podľa § 420 písm. f) CSP. Konformnosť rozhodnutia najvyššieho súdu o dovolaní so základnými právami a slobodami je následne eventuálne preskúmateľná ústavným súdom. Pre prípadné námietky sťažovateľov, ktoré nemohli byť uplatnené ako dovolací dôvod proti napadnutému uzneseniu krajského súdu, platí pre plynutie lehoty na podanie ústavnej sťažnosti § 124 posledná veta zákona o ústavnom súde.

15. Vzhľadom na tieto skutočnosti sa ústavný súd podanou ústavnou sťažnosťou meritórne nezaoberal, ale ju odmietol pre nedostatok právomoci ústavného súdu podľa § 56 ods. 2 písm. a) v spojení s § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde.

16. Keďže ústavná sťažnosť sťažovateľov bola odmietnutá ako celok už pri jej predbežnom prerokovaní, rozhodovanie o ich ďalších návrhoch v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. novembra 2021

Libor DULÁ
predseda senátu